

# Att fotografera på natten

## Kameraskakning

Det kanske är för självklart för att nämnas men den första skillnaden du kommer märka är de lägre ljusnivåerna. Du kan göra kamerans digitala sensor mer ljuskänslig genom att öka ISO-värdet. Du kan även fotografera med stor bländaröppning så att mer ljus når sensorn. Men då är det sannolikt att du behöver använda längre slutartider för att få in rätt exponering. Problemet med längre slutartider är kameraskakning, det går inte att hålla kameran helt still i händerna. Längre slutartider ändrar inte mängden kameraskakning men de ökar sannolikheten för att det ska inträffa. En längre brännvidd kan också förstärka effekterna av kameraskakning så ett tips när du fotograferar på natten är att använda ett objektiv med kortare brännvidd, 18 eller 24 mm brukar vara bra.

## Blixt

Ett självklart sätt att hantera låga ljusnivåer är att tillsätta mer ljus. Det finns en inbyggd elektronisk blixt i de flesta kameror för detta ändamål. Den är användbar för fotografering av människor både inomhus och utomhus men är mindre effektiv för allmän kvälls- och nattfotografering. För det första är blixten inte tillräckligt kraftfull för att belysa gatumotiv eller allmänna vyer och för det andra är tjustningen i många kvälls- och nattmotiv just det befintliga ljuset och att tillsätta mer ljus förstör ofta atmosfären. Många kameror avfyrar automatiskt blixt som standard i svag belysning. Vid kvälls- och nattfotografering ska du stänga av den inbyggda blixten. Det går ofta att stänga av den inbyggda blixten på kompakta digitalkameror, se användarhandboken till kameran. Många kameror aktiverar bara blixten automatiskt i lägena för helautomatik (grön fyrkant), porträtt och makrofotografering så undvik dessa lägen för kvälls- och nattfotografering.

## Stativ

Oavsett hur mycket du anstränger dig för att stå still kommer du att vagga något från sida till sida eller fram och tillbaka. Med ett rejält stativ som står på stadig mark kan du använda exponeringstider på upp till flera minuter helt utan kameraskakning. Den största risken för att kameran rör sig när den står på ett stativ är när du trycker ned avtryckaren för att starta exponeringen. Om du kommer åt kameran kan det orsaka en liten skakning. Det kan ta ett par sekunder innan den går över och det kan påverka exponeringar på ett fåtal sekunder eller mer. För att undvika det här kan du använda den inbyggda självutlösaren på kameran. Då hinner alla rörelser du eventuellt orsakar när du trycker ned avtryckaren sluta helt innan exponeringen sker. En fördröjning på 2 sekunder är idealisk när du fotograferar stillastående motiv med kameran på ett stativ.

## Fjärrutlösare

Om du fotograferar ett rörligt motiv och måste trycka ned avtryckaren vid precis rätt ögonblick kan du använda en fjärrutlösare. Utlösaren har en kort kabel med en kontakt som passar i kamerans uttag för fjärrutlösare. På kabelns andra ände sitter en liten dosa med en knapp. Om du trycker på knappen tar kameran en bild utan någon risk för skakningar. Det finns även trådlösa fjärrutlösare som med radiovågor eller infrarött ljus styr kameran.

## MLU (Spegeluppfällning)

Många DSLR-kameror har en MLU-funktion (Mirror Lock-Up) som styrs med en egen funktion. Reflexspegeln inuti kameran reflekterar ljuset upp till sökaren. När exponeringen börjar svänger spegeln upp så att den släpper in ljuset till sensorn som sitter längre bak i kameran. Små vibrationer kan dock orsakas i kameran till följd av att spegeln slår i skumgummidämparna i slutet av sin snabba rörelse. Med MLU-funktionen (Mirror Lock-Up) höjs spegeln om du trycker ned avtryckaren en gång. Du kan sedan vänta en sekund eller två, så att vibrationerna upphör innan du avfyrrar slutaren genom att trycka ned avtryckaren en gång till.

## Gå över till manuellt läge

Nattmotiv kan vara svåra att exponera på rätt sätt. Det beror delvis på att det ofta finns stora mörka områden i motivet, och delvis på att olika exponeringar kan ge lika bra resultat.

Det här är rätt tillfälle att gå ifrån de automatiska alternativen i kameran och välja att fotografera i manuellt läge (M). När du gör det här blir skalan för exponeringskompensation en skala för manuell exponering. Om du justerar slutartiden, bländaröppningen och ISO-värdet tills indexmärket hamnar vid nollpunkten (mitten) på skalan så har du samma exponeringsnivå som kameran skulle valt med den automatiska inställningen. Ta först en bild med den rekommenderade exponeringsinställningen. Nu kan du justera ett av exponeringsvärdena, oftast slutartiden, och ta en bild till för att se om det blir bättre. Efter bara några bilder har du troligen lyckats ta en bild du gillar. Men sluta inte där, fortsätt experimentera med olika exponeringar för att hitta andra intressanta resultat.

## Bulbexponeringar

Du kan (i regel, det varierar för olika modeller) ställa in exponeringstider på upp till 30 sekunder på kameran. Med bulbläget (B) kan du göra exponeringstiden mycket längre. Hur du ställer in läget B varierar för olika modeller så läs de specifika inställningsanvisningarna i användarhandboken. När du trycker på och håller ned avtryckaren i läget B förblir slutaren öppen tills du släpper upp knappen. Lämpligt är att med en fjärrutlösare låsa slutaren i öppet läge så att du inte behöver hålla knappen nedtryckt under hela den långa exponeringen. Att hålla avtryckaren på kameran nere under bulbexponeringar medför med största sannolikhet kameraskakning även om du använder stativ. Läget B är lämpligt för att fotografera stjärnornas rörelsebanor över natthimlen, stjärnorna ser ut att röra sig i relation till jorden och ritar cirkulära banor över himlen. Långa bulbexponeringar kan också användas för fotografering av motiv i månens ljus eller för att "släta ut" vågor på havet.

## Brusreducering

Långa exponeringar kan orsaka mer brus i en bild. Bilden börjar brytas upp och detaljerna försvinner. Många kameror har en funktion för brusreducering för lång exponeringstid, som kan aktiveras på kamerans inställningsmeny. Kameran tar nu bort så mycket brus som möjligt samtidigt som bilden skrivs till minneskortet. Det här tar dock lika lång tid som själva exponeringen tog så en bild som tog två minuter att exponera visas inte på granskningskärmen förrän efter ytterligare två minuter. Du kan inte ta nya bilder under den tiden. Här är det en fördel att man fotograferar (om kameran har möjlighet) i RAW-format eftersom det formatet tillåter mer justering av bilden i olika programvaror än vad som tillåts för filer i JPEG-kvalitet. Då kan du dessutom lämna funktionen för brusreducering för lång exponeringstid avaktiverad och tillämpa brusreducering i efterbearbetningen.

## Motiv

Nu när du förstår teknikerna är det dags för dig att välja ljusnivå och motiv. Den korta skymningstiden när solen just gått ned kan vara väldigt effektiv. Himlen är fortfarande upplyst vid horisonten trots att solen inte längre syns. När solen står lågt på himlen ger den ett mycket varmare ljus än när den är rakt ovanför motivet och det är därför som man ser så fantastiska färger i skymningen. Liknande effekter kan synas även vid gryningen så om ditt motiv är fel placerat för att du ska kunna fånga det i skymningsljus så kan du prova att gå upp tidigt och se om det blir bättre när solen lyser från andra sidan.

I städer blir själva belysningen ofta motivet. Experimentera med att fotografera neonskyltar, belysning och fasadbelysta byggnader. Fotografera med olika exponeringar så att du får se alla de olika möjliga resultaten. Att fotografera direkt efter en regnskur gör bilden dubbelt så intressant eftersom alla ljus reflekteras i den blöta asfalten och i pölarna.

Fyrverkerier är också ett bra motiv. Standardmetoden är att ställa in en lång slutartid för att fånga raketspår och explosioner. Ställ in kameran i manuellt läge (M) och välj en bländaröppning mellan  $f/8$  och  $f/16$  och en slutartid mellan 5 och 10 sekunder. Slutartiden är i stor utsträckning beroende av hur ofta fyrverkerierna smäller.

Även om det är möjligt att din kamera klarar att autofokusera, så kan mörkret utgöra ett problem, och därför är det bäst att ställa in objektivet i manuellt läge (MF) och fokusera på något som befinner sig på samma avstånd som fyrverkerierna.